

LBRIS

We know
books

Iulian Ciocan

TĂRÂMUL
LUI
SAȘA KOZAK

ROMAN

Ediția a doua, revizuită și adăugită

Editura ARC

Capitolul I

Pensionarul Oleg Olegovici Liulin se trezi în zorii zilei răvășit de același vis ciudat. Se făcea că stătea încrămenit în dreptul unui pâlc de mesteceni de pe care nu-și putea lua ochii. Erau niște mesteceni nemaipomenit de frumoși și pe Oleg Olegovici îl înduioșau până la lacrimi scoarța lor albă-neprihănită și freamătul frunzelor verzi-cenușii. De fiecare dată simțea nevoia să se apropie de ei, să-i atingă, și parcă întrezărea uneori ceva în spatele pâlcului de arbori. Însă visul se întreprușea de îndată ce se îndrepta spre mestecenii fermecători...

Oleg Olegovici se ridică în capul oaselor, stătu nemșcat o vreme, apoi oftă din greu, din adâncul sufletului, și se duse în bucătărie, târșându-și cipicii jechoși. Un morman de vase murdare trona în chiuvetă. Înghiți niște pastile grețoase, care-i alinau durerile de măsele, și privi pe fereastră. Trei maidanezi flocoși, care se aciuau de la o vreme sub scările blocului, înfulecau niște resturi de la masă aruncate de cineva – împreună cu tot felul de plasticuri, ambalaje și sticle – chiar în mijlocul curții. Mai demult, ori de câte ori vedea mizeria din curte, Oleg Olegovici exclama: „Paștele mamei voastre!”, îi făcea cu ou și cu oțet pe imbecilii care ignorau ostentativ tomberonul din apropiere, încerca să-și explice cum de oamenii deveniseră atât de nepăsători și regreta dispariția Uniunii So-

vietice, a țării în care era ordine. Acum însă clătina doar dezaprobată din cap și oftă.

La un moment dat, privirea i se opri pe vârful unui plop înalt care-i umplea balconul cu puf verile. Se uită cu luare aminte la plopul bătrân, gros, cu frunze pipernicite, mute. Brusca, se simți stânjenit, descumpănit, la gândul că primprejur și în tot Chișinăul creșteau numai plopi, salcâmi, tei și stejari. Cum de nu remarcase acest amănunt mai înainte? Și de ce visa mesteceni într-un oraș al ploilor și teilor?

Oleg Olegovici se așeză pe un taburet, își propti bărbia în palmă și se afundă în măcănișul propriilor spai-me. Dacă stătea să se gândească mai bine, mestecenii începuseră să-i apară în vis imediat după moartea soției Valea, moarte care-l aruncă pe culmile deznădejdie. To-varășa lui de viață – împreună cu care părăsise în 1963 Tambovul pentru a făuri viitorul luminos al Moldovei Sovietice – murise subit în somn, iar medicii i-au spus că fusese un banal stop cardiac. Oleg Olegovici simțea însă că era ceva putred la mijloc, de vreme ce Valea nu acuzase niciodată dureri de inimă. Și-apoi puteai să ai încredere în medicii opaci ai tranziției? Disparația soției îl făcu să se gândească mereu la moarte. Obișnuințele de altădată erau acum fără de rost. Renunță să se bărbiească și să dea cu aspiratorul, mânca ceva pe fugă, își petrecea toată ziua răsfoind niște ziare sovietice îngălbenite sau stând pe un scaun din dormitor, cufundat în tăcere. Noaptea nu-i venea somnul, iar când adormea în sfârșit cu gândul la tot

ce nu făcuse, visa mestecenii fermecători, cu frunze șoptitoare, și apoi, a doua zi, reflecta îndelung.

„Ce este când visezi mesteceni?“, se întreba, nedumerit. Și cei câțiva prieteni-pensionari, cărora le povestise visul, habar nu aveau.

Chinuit de gânduri triste, Oleg Olegovici simți nevoia să pună ceva în gură. Dădu să deschidă frigiderul, dar renunță pe loc, amintindu-și că nu fusese la alimentară în ultimele două săptămâni, adică din ziua în care își înmormântase soția. Îi rămăseseră, ce-i drept, niște bucate de la masa de pomenire, dar nu mai voia să le mănânce. Făceau parte din decorul funest. Nu se încumeta însă, în mod ciudat, să le arunce la tomberon, cu toate că începeau să se altereze. Așa că zăceau în frigiderul huruitor. Oleg Olegovici luă ceainicul, îl umplu cu apă și-l puse pe aragaz.

Sorbea ceaiul fierbinte, înghițind odată cu lichidul și bucățile de pâine pe care le lăsase să se înmoaie, când auzi câteva bătăi timide în ușa apartamentului.

„Cine oare o fi? Vreun *bomj* care nu vede soneria?“, își zise în sinea lui Oleg Olegovici, scormonindu-se în buzunare în timp ce înainta spre antreu.

Deschise și... o recunoscu de îndată, în ciuda întunericului adânc de pe scară. Era Viorica Ionovna, moldoveanca văduvă din scara vecină, care-l ajutase mult în ziua înmormântării. Nespus de rușinată, Viorica Ionovna era legată la cap cu o basma de mătase înflorată, iar în mâini ținea un ceainic, de sub capacul căruia se strecurau aburi denși și un miros îmbietor.

„Mă gândeam, Oleg Olegovici, că vă este greu acum și, iată, v-am făcut o mămliguță cu brânză de oi...”, spuse Viorica Ionovna și schiță un zâmbet stânjenit.

Emoționat, Oleg Olegovici înțelegea acum că se gândise continuu la moarte, la priveghi, la înmormântarea soției și pentru că în zilele acelea fatidice o cunoscuse pe moldoveanca sufletistă din scara vecină.

„Vă rog frumos să intrați...”, zise, dezvelindu-și dantura stricată și încercând să alunge gândul neliniștitor că face un păcat.

* * *

În după-amiaza aceea, Valea se simți oboșită, spuse că va dormi puțin și-l rugă să cumpere niște legume de la piață. Când Oleg Olegovici se întoarse cu sacoșele pline, soția era deja fără suflare. O zgâlțâi ușurel, apoi mai tare și în cele din urmă cu îndârjire, strigându-i numele. Corpul soției părea o păstaie uscată. Pensionarului îi înghețâ sângele în vine. Faptul că femeia cu care trăise atâta timp murise în lipsa lui, fără să schimbe un cuvânt cu el, fără să-i spună că suferă, îl îngrozi. Dar și mai înspăimântător era gândul că Valea îl trimise la piață pentru ca să moară în singurătate. Îl trecură fiorii. Nu știa ce să facă. Într-un târziu, se dezmetici, se repezi spre telefon și formă, cu mâna tremurândă, numărul fiului care locuia la Moscova. La celălalt capăt al firului, nimeni nu voia să ridice receptorul. Ieși grăbit din apartament și bătu cu putere în ușile vecinilor de pe palier. Erau plecați, pesemne, și aceștia. Cu ceilalți din scară nu comunica. Coborî treptele, gâfâ-

ind, călcând pe chiștoace, chibrituri arse și flegma scuipată de adolescenții miserușiști. Îi vâjâia capul. În curte nu era decât Viorica Ionovna, care înțelese dintr-o privire că se întâmplase ceva grav, ireparabil.

Viorica Ionovna a fost cea care l-a îmbărbătat și l-a ajutat să-și redobândească stăpânirea de sine. Ea le-a telefonat celor de la pompe funebre, a spălat-o și a îmbrăcat-o pe defunctă, s-a dus la biserică să cheme părintele, a făcut mâncare. I-a împrumutat o mie de lei lui Oleg Olegovici, deși trăia din pensie. A doua zi, când de la Moscova au sosit fiul și nora, trupul neînsuflețit al Valei era așezat deja în coșciug și totul era rânduit.

Acum, în timp ce înfuleca mămliguța nemaipomenit de gustoasă, iar femeia cu basma înflorată îl privea într-un fel anume, Oleg Olegovici se simțea ca renăscut. Nu voia să comită o imprudență, dar își dorea din tot sufletul s-o vadă mereu. Simțea că Viorica Ionovna îl va mai vizita. Și chiar a doua zi avu confirmarea acestei intuiții. Moldoveanca îi adusese ciorbă într-un castron uriaș. De această dată Oleg Olegovici era hotărât să limpezească lucrurile. Cumpăni totul în ajun cu seriozitatea unui judecător. O invită în sufragerie, o rugă să ia loc și se uită la ea cu o privire sfredelitoare. Apoi vorbi sacadat, găsind cu greu cuvintele potrivite: „Viorica Ionovna, nu știu ce-aș fi făcut în ziua aceea fără ajutorul dumneavoastră... Vă sânt recunoscător... Am chibzuit ieri... Sânteti singură și sânt singur și – ce mai calea-valea – mutați-vă la mine! Am trei camere, e loc suficient...”

Câteva clipe – care lui Oleg Olegovici i-au părut o veșnicie – se așternu o tăcere apăsătoare. Viorica Ionovna era moartă de emoție. Apoi un zâmbet vag de aprobare i se citi pe față.

* * *

Când află că Oleg Olegovici are o femeie, nora era cât pe-aci să leșine. Apoi își luă în răspăr socrul. Îl avertiză că moldoveanca ar putea pune mâna pe apartament. Nu era ridicol să crezi că o bătrână prinsese dragoste de un bătrân? Nu se liniști nici după ce Oleg Olegovici o asigură că nu se va căsători și nu va trece numele Vioricăi Ionovna în cartea de imobil. Nora își aminti pe loc că, înainte de a părăsi Moldova, îl văzuse pe fiul moldovencei ducându-se cu un tricolor la mitingurile Frontului Popular.

„Vrei să-ți intre revoluționarul acesta în casă?”

Vocea cavernoasă a nurorii prevestea un viitor apocaliptic. Deși nu era un fan al Frontului Popular, Oleg Olegovici încercă să-i explice că Viorica Ionovna se întâlnește cu fiul ei din an în Paști și că, oricum, se muta la el fără fiu. Revoltată, nora insista să o rupă cu moldoveanca dubioasă.

„Ce poate să existe între doi pensionari?”

Tonul plin de reproș al nurorii nu-i căzu bine lui Oleg Olegovici.

„Trebuie să simți singurătatea ca să-ți dai seama ce există între doi pensionari!” ridică glasul bătrânul și trânti receptorul în furcă.

Viorica Ionovna îl auzise, fără să tragă cu urechea, din bucătăria în care gătea o omletă. Ținuta i se rigidiză.

Îi propuse mai târziu, timorată, să locuiască în garsoniera ei, iar apartamentul lui cu trei camere să-l lase în seama fiului și a nurorii: „Dacă ne mutăm la mine, ai tăi vor putea vinde apartamentul și vor obține niște bani...”

„O să-l vândă, dar... numai după moartea mea! Acum vom trăi aici!”, zise Oleg Olegovici pe un ton care nu lăsa loc pentru îndoială.

O lacrimă neașteptată se prelinse pe obrazul Vioricăi Ionovna.

În noaptea aceea, Oleg Olegovici s-a foit mult timp în pat. A adormit cu greu, după miezul nopții, și a visat din nou mestecenii frumoși...

* * *

De când se mutase în spațiosul apartament al lui Oleg Olegovici, noua gospodină nu mai prididea cu treaba. Spăla și călca rufele, înfăța patul, dădea cu aspiratorul și fierbea ciorbe la bucătărie. În aer nu mai plutea mirosul stătut, caracteristic încăperilor neaerisite. Atmosfera domestică redevenea reconfortantă. În cursul zilei se plimbau și făceau piața împreună iar serile își turnau ceai dintr-un samovar pântecos – găsit de Viorica Ionovna printre vechiturile de la balcon – și discutau îndelung, cu însuflețire. Își povesteau unul altuia viețile, își aminteau de bucuriile și dramele pe care le-au trăit, încercau să-și imagineze viitoarele, implacabilele meandre ale tranziției. Uitându-se cu luare aminte la femeia îmbrobodită, Oleg Olegovici avea uneori impresia că timpul când avea viața în fața lui poate fi recuperat. Fapt era că între ei exis-